

Steingrube Nakkösség működése az 1950-es évek közepén

Az Ifjúsági Kör 1948. május 7-i feloszlatása és a selmeci hagyományok ürügyén 1951-ben kizárt 46 erdészhallgató megfélemlítést szolgáló sorsának ismeretében sokak szerint a soproni hagyományos diákélet halálos csapást szenvedett. 1953-ban beiratkozott évfolyamunk e szemlélet fokozatos megváltozásának volt egyik tanúja és alakítója. Ebben a folyamatban az előttünk két évvel korábban – az erdészek közt az 1955-ben végzett – évfolyam tagjai jelentették a legerősebb bázist. Kezdeményezéseikhez sokan csatlakoztunk, távozásukat követően, majd 1956 után évfolyamunk tett sokat diákhagyományaink felújításáért.

Faller Jenő már 1954 óta tágította előadásait az „ideológiai” korlátokat. Perlaki Ferenc 1954 végén a hallgatók számára tartott előadásait, a Pártbizottság által e témában szervezett december 1-jei ankéton elmondott felszólalásával, cikkeivel sokat tett hagyományaink felélesztése érdekében. A kari tanácsulések jegyzőkönyveiben nyomon követhető tanáraink, főleg egykori selmeci professzoraink kiállása a selmeci hagyományok mellett. A teljesség igénye nélkül Stasney Albert, Sátor János, Nemky Ernő, Kiss Ignác, Lámfalussy Sándor, később Roth Gyula, Igmandy Zoltán álltak ki nyilvánosan is a hagyományok felújítása mellett.

1912-ben Selmecen végző édesapám budapesti kollégáira hivatkozva bátorított a diákszokások felújítására. Magammal vihettem Sopronba a selmeci és a soproni „Mi nótáink”-at, az e témában kiadott könyveket, melyeknek nagy keletjük volt diáktársaim körében. Ajánlotta, hogy keressem fel évfolyamtársát és barátját, Lámfalussy Sándort. Tanácsai nemcsak ebben a témában, hanem 1956–58 között, valamint válaaelnökségem idején számos fontos évfolyamunkat is érintő probléma kezelésében segítettek eligazodásomat. Újságunk, a *Soproni Egyetem* a közös diákélet emlékeinek felidézésével, az erdészek, bányászok és földmérők szellemi közösségének megteremtésével történelmi szerepet játszott ebben az időszakban.

Selmeci örökségünk szerves részét jelentik ezek az évek, melyek jelentő-

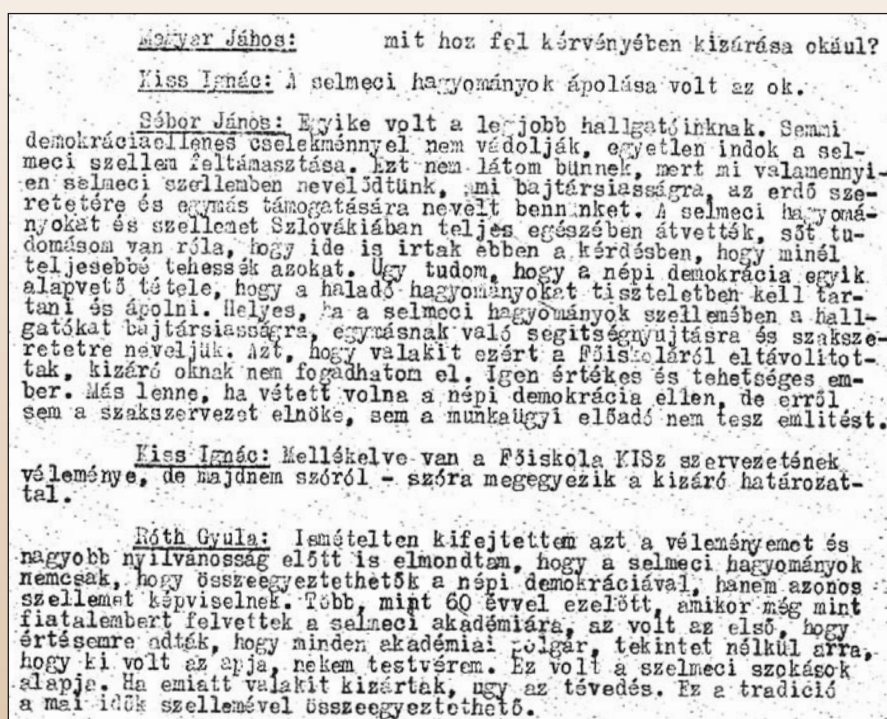
ségét nehéz lenne túlbecsülni. Felidézésüket megkönnyítik a különféle évfolyamok történetéről megjelent könyvek, az *Erdészettörténeti Közlemények*-ben megjelent cikkek. Remélem, a rendelkezésre álló forrásanyag feldolgozásával utódaink méltóképpen öröközik meg e küzdelmes, de számunkra gyönyörű időszak történetét. A következőkben ehhez szeretnék hozzájárulni Grátzer Miklós, Jandó Tibor és Zádor Oszkár segítségével, beszámolv egy kevésbé ismert kezdeményezésünkről.

1953-ban szinte a teljes évfolyamunk a Szt. Imre téri (az '50-es években Dimitrov tér) diákszálló lakója volt. Az évek során mind többen főleg a Lővérek hétvégi házaiba költöztünk ki albérlésbe. 1955 januárjában az egyre gyarapodó albérlések részéről felmerült a Steingrube Nakkösség (Hegyközség) hagyományai felélesztésének gondolata. Megvalósításában Grátzer Miklósnak és kint lakó évfolyamtársainknak döntő szerepük volt. Miklós selmeci hagyományok iránti elkötelezettsége megerősödött a mai Szlovákia területén, 1956 augusztusában Kósa Zoltánnal tett közös kerékpártúrán. Selmeci látogatásuk, a város hangulata és a barátságos lakóival együtt töltött napok, nagy sörözések életre szóló élményt jelentettek számukra.

1956. november 4. után évfolyamunk eltávozott része a selmeci hagyományok felújításának élharcosa volt. A kintiek megalakították az Ifjúsági Kört, Grátzer Miklóst pedig 1956 és '59 között kétszer is megválasztották a Kör elnökének, emellett 1959-ben kinti évfolyamunk válaaelnöke is volt.

Adamovich László és Sziklai Oszkár így ír ennek jelentőségéről: „Az Ifjúsági Kör elnökének első dolga volt, hogy felélessze a régi hagyományokat. Azok a hallgatók, akiknek nem adatott meg, hogy gyakorolják az ilyen jellegű tevékenységet, a különféle ceremóniákat itt tanulták meg. Az idősebb generáció és az oktatók számára mindez azt jelentette, hogy a soproni szellem át fog menteni minket valamennyi nehezségen.”

Roller Kálmán könyve évfolyamunk kinti részének döntő szerepét hangsúlyozta a Vancouveri Soproni Divízió megteremtésében és a selmeci örökség felújításában. Az itthon maradt diákok tanáraikkal, becsületes társaikkal és számos jó szándékú emberrel összefogva kemény küzdelmet folytattak azért, hogy az erdőmérnöki oktatás Sopronban maradhasson, valamennyien elvégezhessek tanulmányaikat. Számos területen folyt a küzdelem, melynek a selmeci hagyományokhoz és a korábbi kiadásokhoz kapcsolódó egyik jellemző

esetét az 1957. június 26-i tanácsülés mellékelt jegyzőkönyvrészlete tanúsítja.

Egy 1951-ben kizárt hallgatótársunk visszavételének tárgyalása során neves tanáraink kiálltak a selmeci hagyományok mellett. Figyelmet érdemel, hogy a májusban alakult KISZ-szervezet állásfoglalásában megismételte a korábbi kizáró határozatot. Ennek ellenére a Tanács úgy döntött, hogy kizárt diáktársunk ősszel folytathatja tanulmányait. Évfolyamtörténetünk írása közben sok hasonló dokumentumot találtam, melyek igazolják tanáraink és a Főiskola vezetésének bátor kiállását kényes ügyekben.

Tanáraink és évfolyamtársaink többségének támogatásával Zádor Oszkárral közösen itthon vittük tovább a selmeci diákszokások felújításának folyamatát. A hagyományok melletti kiállítás nem volt kockázatmentes. Amikor végeztünk, az új ifjúsági szervezet káderbizottsági tagjai írásbeli véleményükben elítélték a hagyományok felújításáért Zádor Oszival együtt folytatott tevékenységünket. Nem véletlen, hogy 1958. évi távozásunk után hosszú ideig háttérbe szorultak a selmeci hagyományok.

Steingrube hegyközségünk működésének jellegzetességei

Alapelv: Az albérletben élők laza érdekszövetségének megteremtése, életfeltételeik javítása szolgálatában. Ez magában foglalta a következőket: megfelelő albérlet keresése, olcsóbb tüzelő, élelmiszer beszerzése, alkalmi munkák lehetőségeinek feltárása és megszervezése. Ezt fogta össze a selmeci hagyományok egymást segítő szelleme és az együtt szórakozás számátalan élménye.

Alapítók: Törzstagok: Grátzer Mikós, Jandó Tibor, Takács József, Zádor Oszkár, Tarnócai Károly, Baraksó János, rövidesen kiegészült a csapat Kósa Zoltánnal, Oroszlán Józseffel, Horváth Ottóval, Maczka (Monostori) Jánossal, Lődör (Kozma) Ferencsel, Boros Gyulával, Nagy Józseffel, György Kálmánnal és egy 1951-ben kizárt hallgatótársunkkal, Csizmadia Ferencsel.

Szenior „tanácsadó” firmáink voltak: Dobribán Géza (kiváló atléta), Vancsura Rudolf (a Növénytani Tanszék ifjú tanársegédje) és Konrád (a háborús évfolyamok idősebb képviselője, volt katonatiszt, tenisz- és síugróbajnok).

1956 szeptemberében csatlakozott a társasághoz évfolyamunkról Bölecz Béla, Horváth István, Horváth Sándor és Illyés Benjamin. Természetesen a fel-

soroltakon kívül más évfolyamokról még sokan, firmák és balekok is csatlakoztak a Nakközséghez.

Rendezvények helyszíne: Az első időszakban a Fenyőgyöngy (Turistaház, Hatvan-ház), később az Alm (Alpesi) vendéglő.

Fontosabb eredmények

Albérletkeresés: A tagok ismerték a fel szabaduló kamarákat, így megkönnyítették az új tagok betelepülését. A házigazdák és a diákok közti jó viszony ápolásának egyik bázisa volt ez az összefogás. 1956 őszén Bölecz Bélával, Horváth Istvánnal és Horváth Sándorral mi is a kintlakó barátaink közvetítésével jutottunk egy emlékeink szerint csodálatos albérlethez.

Olcsóbb tüzelő beszerzése: A pénztelen diákok számára egyik fő feladat volt ennek megoldása. Kulcsszerepet játszott ebben a Fáber-réten lakó Mihályka erdész. Egyik sorstársunk egyszer pont a Deák-kúti kőbányánál tárolt illetményfájának megdézsmálásával akarta a kemény hideget elviselhetőbbé tenni. A hiányt közös erővel pótoltuk. Ezután már vele egyeztettük, hogy mely erdő-részletekben termelhető ki száraz faanyag. Ezzel legális keretek közé lehetett terelni a tüzelőellátásunk egy részét. Szénbeszerzéseknél pedig egymást segítve gondoskodtunk kézikocsi beszerzéséről és a legtöbbször csak néhány mázsa szén házhoz szállításáról.

Élelmiszer-beszerzés: Elsősorban a vendéglátóegységekkel kiépített kapcsolatok eredményeként lehetett csökkeneni kiadásainkat.

Alkalmi munkalehetőségek feltárása: Összefogásunk révén a téglagyárban, vasúti rakodásban, szüretelésben és a szőlőfeldolgozásban tudtunk szervezettebben és kedvezőbb feltételekkel munkához, keresethez jutni. Ezen a területen különösen szoros együttműködés volt kollégiumi társainkkal és más évfolyamok hallgatóival. Balek- és valétabálok megszerztük az italmérés lehetőségét, és mi nyújtottuk ezt a szolgáltatást. Ezekből nem sok pénzbevétel lett, viszont a megmaradt italokból széles körben meghívottakkal együtt nagy nótás, tréfálkozó baráti összejöveteleket tartottunk. Ennek színhelye legtöbbször Zádorék kamarája volt. Tágas kertjükben, nagy asztal mellett felejtethetetlen vidám órákat töltöttünk együtt. Később a szaktanszékek révén igényesebb szakmai munkákhoz is jutottunk. Egyik ilyen nevezetes feladat volt a Károlymagaslat alatt

ti vörösfenyves felmérése és adatainak kiértékelése.

Összejövetelek

Fenyőgyöngy vendéglő: Idézet Grátzer Miklóstól: „Mi kint lakók gyakran jöttünk össze a Fenyőgyöngyben. Egy este selmeci nótákat énekeltünk, és kitört belőlünk a nosztalgia, a tehetetlenség, a tenni akarás és a tiltakozás vágya. Olyan »muszáj Herkules« módra felvágtuk karunkat, és vérről felírtuk a falra: Selmec. Világos, okkersárga fal volt, a színkontraszt elég mutatós lett. Mivel a vérzés lassan állt meg, maradt még egy kis vér a bekeretezésre is. Ez az értelmetlennek látszó diákcsinny nekünk hitvallás volt, az, hogy Selmec mindig élni fog bennünk.”

Összejöveteleinken általában a székel Himnuszt is elénekeltük. Egy alkalommal a Fenyőgyöngyben Dobribán Géza felkérte az étterem többi vendégét is, hogy álljanak fel, amíg elhangzik a himnusz. Egy vendég kivételével ez meg is történt. Gézát alig lehetett visszatartani a tettlegességtől. Elfogadtuk a pincér ajánlatát, és a rendezvényünk végén, szűkebb körben emlékeztünk meg nehéz sorsú véreinkről.

Alpesi Vendéglő: A vendéglő kezelője megemlítette, hogy egy valószínűleg illegálisan elejtett őzet kapott ajándékba egy határőről. Ezt felajánlotta számunkra egy vacsora céljára. Körünkben számos hozzáértő akadt, akik szakszerűen elkészítették az őzpörköltet, és egy kiváló vacsorával gazdagították emlékeinket.

Zádor Oszkár arra emlékszik vissza, hogy kamarájukban a tél folyamán egy alkalommal „ismeretlen” eredetű két nyulat találtak. Megnyúzás után ezeket felakasztották a leghidegebb helyiségben, és akinek szüksége volt egy kis húsról, az levághatott belőle. Balsay Laci megörökítette egyik zsákmányunk feldolgozásának fontos fázisát.

Balek- és valétabálok, diákélet szervezése

Ingyen, lelkesedésből, diáktársainkkal együtt, aktívan részt vettünk diákbálok szervezésében. A legnevezetesebb ilyen esemény az 1955-ben végzett, hozzánk igen közel álló firmáink valétabálja volt.

A Liszt Ferenc Kultúrház bejárati csarnoka és lépcsőfelfárója erdőként fogadta a vendégeket. A zöldellő fák közt a vadászati gyűjteményből kapott kitömött állatok bújtak meg. A diákélet felidéző karikatúrák, plakátok és virágok, zöld gallyak díszítették a termeket. Ebben is részt vettek kollégiumi társaink is.

Grátzer Miklós nyomán diákéletünkről, társainkkal való kapcsolatunkról két jellemző epizódot idézek fel. A kollégium vezetése nem nézte jó szemmel a kinti albérlések és a kollégium lakói közti egymást segítő kapcsolatokat. A retrográd szemlélet hívei is aktívak voltak még. Egy alkalommal a diákszállóban lévő menzán megjelent a párttitkár és a kollégium igazgatója. Arról beszéltek, hogy a selmeci hagyományok egy dekadens szellemű irányzat, jobb lenne, ha az albérlők nem fertőznék jelenlétükkel a kollégium lakóit, ha nem is étkeznének a menzán. Arról is szó volt, hogy a kollégium lakói nem fogadhatják kinti társaikat a szobájukban. Varga Pál évfolyamtársunk erre határozottan, nyilvánosan állt ki amellett, hogy nem tilthatják meg neki, hogy a szobájában kiket fogadjon vendégként.

Hasonló élményem volt nekem is 1957. november 7-én. Kollégiumvezetőnk felelősségre vont, hogy mit keresek én Nagy Laci és Hegyi Bandi szobájában. Két évfolyamtársam kiállt mellettem, és a menzai ebédszünetben továbbra is menedéket nyújtottak számomra.

Baraksó János Tarnócai Károly fényképgyűjteményéből küldött egy összefogásunkat felidéző és diákéletünk Sopronára is jellemző felvételt. A Lőverekbe történő kiköltözésüket örökíti meg a felvétel. A háttérben látható a félig romos egykori Lővér Szálló. Érdemes tanulmányozni a Lővér körút akkori állapotát. A korabeli gépkocsiforgalmat nem nagyon zavarta a diákolmikát szállító „konvoj”. A fényképen szereplő társaink balról jobbra: *Pirkhoffer J., Zádor O., Baraksó J., Jandó T., Horváth I., Takács J.*

A következő kép a Zádor Oszkár által őrzött fényképek közül kamarájukat

örökíti meg. Baraksó Jánossal, Takács Jóskaival és Tarnócai Karcsival ebben a környezetben éltek együtt diákéveik talán legszebb napjait.

Az utolsó kép egy harmadéves társunk nősülése miatti kiköltöztetését idézi fel. Gyászlobogóval búcsúztattuk Jancsit a diákélettől, aki bottal a kezében, kellő komolysággal ballag a menetben. A háttérben a mindennapi életünkben szerepet játszó kéziszekeret húzzák társaink.

Évfolyamunk Steingrube Nakkösség megalakításával felélesztett egy szép selmeci hagyományt. Ezzel színesebbé, tartalmasabbá vált diákéletünk. Rendezvényeinken kollégista társink is részt vettek. A Steingrube Nakkösség

hagyományainak felújítása így egyúttal hozzájárult baráti közösségünk megerősítéséhez.

Dr. Illyés Benjamin
okl. erdőmérnök